

Naas-Maas

Frederik SCHILLER

Aurten betetzen da aleman idazlari handi hunen sortzearen 200 urte muga. Gudu-sendakin baten semea, MARBACH hirian jaioa. Bera ere sendakintza ikasten asia; azkenik Literatura-ra jo zuen; eta 1794 urtetik, GOETHE-ren adiskide mamia azken eguneraiño. *Don Carlos, Lapurrak, Gilen Tell*, beste obren artean idatzi zituen.

Bere olerkien artean aipagarri da "*Udaberriari*" famatua, *Beethoven*-en IX-garren Sinphonia-ren zati ederrenari ezarria. Hemen ematen dugu beste aldean, bere bi olerkiren euskal itzulpena. Gizon zuzena izan zen *Schiller* eta goren maillako idazlaria.

* * *

Frederic MISTRAL

Provenza-ko *Maillane* ondoan jaioa, Mistral-ek idatzi zuen *Mireio* provenzal-*ez*, eta aurten dira 100 urte argitara atera zela. Nekazaria bera eta nekazarien semea, NOBEL saria eman zioten. Orixe gure idazlari ezagunak itzulikatu zuen *Mireio* euskerara.

"Jauregi zaarkitu baten gisara zagon mintzaira-kin Mistral-ek
"egin zuenaz oroiturik, *dio DAUDET-ek bere Lettres de mon moulin*
"liburuan, gogora etortzen zait gaztelu erraustu eta tellatu gabeko
"bat, bere eskillara eta leio autsiekin dagoena, armaarriak urdifiak
"janak, txerriak alan lorebaratzean, elizatzxoan asto bat, eta gaztelu-
"kalamastra arrastoen artean, nekazari familia beartsuak bizitzen.

"Baifian, egun batez, nekazari orietakoen seme bat maitemintzen
"da edertasun igatu orietaz eta asmo sukar batek jabeturik, oldar ba-
"tean aurtikitzen ditu kampa abreak, eta asten zokoak txukuntzen,

"leioak, abeak eta dorreak ornitzen, errege-aretoa urreztatzen, jauregia osotoro apaindua utzirik."

Jauregi berritu hori, dio DAUDET-ek, Provenzako izkuntza da eta Mistral, nekazari haren semea...

Noiz apainduko da eta birraltzatuko gure euskal jauregi eroria?

* * *

URQUIJO Mintegiko solasaldiak.—CHARRITTON jaunarena

Joan den abendu-ko 3 garreanean, iondone Xabierreko egunarekin, eman zuen solas-aldi mamitsu eder bat, Baionako *Gaste* aldizkari xar-manta-ren zuzendaria den *Charritton* jaunak. Mintzatu zen euskal baserrien egoeraz, beren onak eta gaitzak kondatuz. Euskaldunen urritzeaz eta iges egiteaz, abere azkuntzaz, nekazaritzaz, beren xifra, kopuru eta gaiñerateko xehetasunekin, euskara argi eta lerden batean, denak xoraturik utziz, Noiz asiko gara emen naturaltasun horrekin mintzatzeko?, zioten entzuletarik askok.

* * *

Aurtengo ilbeltzan eman zen Juan de LANDA zinema-antzelari ospatsuaren itzaldia. Hollywood eta zinemako zeretaz mintzatu zen euskera errikoi eta arronta batean motrikuar artista ezaguna. Jendeketa andia bildu zen eta gogotik txalokatu, irri ederrik egin ondotik.

* * *

Antton VALVERDE-ren solasaldia.

Otsaillean mintzatu zen gure artista pintalari eta lankide ezaguna, *REGOYOS* eta *impresionismoa* gaia artuz.

Jende andia bildu zen gaia ernagarri eta bakana-ren kariatara, eta etzen batere etsitu; ederki eta erreski segitu zitzaion bere itzaldi mamitsuan eta eskuzarta ederrik bildu zuen. Uste dugu solasaldi jakintsu hau argitaratuko duela Valverde jaun euskaldun berriak, gu guztien atsegiñerako.

* * *

A. OLABIDE-ren omenaldia Gasteizen

Martxoan eman dira Bitoria-ko teatro batean, ikusgarri batzu eta itzaldi bat, idazlari ospetsu hunen gorazarrez. Jendea poliki bildu da,

Olabiden Bibliaren itzulpena-ri buruz A. Goenagak egindako solasaldia aditzera.

A. Olabide euskaltzaina langille porrokatua izan zen eta euskara sakonetik ikasia. Naiz ez den osorik Olabiderena, atsandiko eta neke luzeeko lan jakingarria da, *Idasteuna* izenburuarekin argitaratu duten *Biblia* liburua.

Ondarruko antzelariek bota zuten "*Jaunaren bidetan*" izenarekin Agosti Zubicaraiek eginikako ikusgarri batzu. Biziki gustatu ziren Gasteizen, leenago Elgoibarren eta Bilbaon bezala; eta hemen bereziki aipatzea merezi dute, bai egilleak eta halaber jokalariek.

* * *

Beste Itzaldi bat Gasteizen

Bitorian bertan, Otsaillean, Caja de Ahorros-eko areto batean eman zuen ARRUE gure lankideak itzaldi eder bat, leeneko "*Palankari*" gaia berari buruz.

* * *

Gure aldizkariak

GAZTE izenarekin agertzen da Baionan aldizkari bixi bat, emengoek ere irakur dezaten merezi duena. Euskara erreza derabilla eta oso gai ikusgarri eta erneak; gure *x* eta *tx* letrak erabiltzen ditu hor Charritton buruzagiak beren *ch* eta *tch* ordez, eta ezagutza zor diogu hemendik, euskeraren batasunaren karietara erakusten duen borondate onarengatik. GAZTE artu nai luketenak, Diputazioneko URQUIJO Mintegian galde egin xehetasunak.

* * *

LUZAIDE-ko euskalzaleak.—Luzaidetik igorri digute 1959 urterako pareta-egutegi Almanaka pollit bat; illabeteka imprimatu egutegi bakarra gure ustez. Lau orrietan daude 12 illabeteak, zein baiño zein Luzaideko auzotegi-en iduri pollitekin; bakotxa euskarazko lerro adigarri eta bertso labur batzuekin. Nere goresmenak gure lankide Satrustegi argiarendako.

Luzaiden bertan, garagarrillaren 7-an (junio) egin gogo dute euskal besta pollit bat, bere aur euskaldunei Diputazionearen sari bantatzea ospatzeko. Bere *yantza-yausi* ospetsuak ager araziko dute plazara, bersolari famatuak ariko dira, mendiz bi aldetakoak, eta oraiño beste teatro-ikusgarri edo *Karakotxak* edo halako.

BAZTAN-Arizkune.—Erri hortako apezek agertzen duten *EL-KARTASUNA* deitu orria ere artu dugu. Bereziki aipagarri dira hemen, erriko euskaraz ekartzen duten bi sailak, berso politetan eta itz lazoetan.

Uste dugu aise geiago edatuko zela orri pollit hori, kampoko baztandarren (ez soilki arizkudarren) euskal karta zenbeit ere agertzen balute.

* * *

Beste berriak

Nafarroako Principe de Viana-koek antolatzen dute beste euskal jai bat *Etxaleku-n*, aurren sari banaketa dela bide, mayatzaren 17 eguneko atsaldean, bersolariak eta guzti. Lekumberritik pixka bat Iruñalderaago dago herrixka hori.

* * *

Donibane GARAZI-n.—Bazko zaar egunarekin ospatu da iri hortan euskal dantzen txapelgo bat, sari askorekin. Talde aunitz bildu ziran, eta pollitenak dudarik gabe *MUTXIKOAK* deituak; bainan gure ustez aunitzez lasterregi emanak geienak. Gure dantzak, eta halaber gure kantak, mantsoago eta lerdengo. xuberotarrek dakitzen bezala. *MUTXIKO-en* artean soñu asko dira, baiñan 2 edo 3 biziki lerdan eta airos. Eta uste dugu plazan agertzeko (ez erakusgarri bezala) egokienak dirala, mutil eta neskatillak bikoka aritzeko. Dantza gutarra, *ariñ-ariñ* baiño askoz euskaldunagoa, plaza guzitara edatu bear litakena.

* * *

Hil berria.—Tolosan hil da bet-betan, Pantxo *Labayen* jauna, gure mendi eta baserrien ezagutzaillea, eta gure adiskide leiala. Euskal-herriak galdu duen seme on horren familiari gure dolumin bizienak eta bereziki gure lankide eta bere anaia den Antton *Labayen* jaunari.

* * *

Euskaltzaindiko biltzarrea Bilbaon

Ilbeltzan bildu arazi zuen Euskaltzaindiak batzarre bat Aldundegiko areto batean, idazteko tankeraz eta moldeaz elekatzeko. Gai

irristakorra hori gure artean izanik ere, uste dugu zenbait argibide agertuko direla euskal agerkarien batean.

* * *

Bidasoko ipuin eta kontuak

Irungo *El Bidasoa* astekarian gure lankide *Berriochoa* anaia argitaratzen asi da Bidasoa bazterretan berak bildu kontuak; sorgin eta bestelako ipuñiak. Sail atsegiña eta lan bearrezkoa hori, *Barandiaran* jaunaren lan goretsiari jarraikiz, ez bakarrik ederra, atso zaar eta *aur mukitzu* batzuetarako, literatur-zale eta jakintsu direnentzat ere ahatik; beste izkuntzetan ederretsia den bezala.

* * *

DUVOISIN aiñoarra

Aurten betetzen dira ehun urte, DUVOISIN kapitainak itzulkatu zuela BIBLIA osoa euskaraz, argitaratuz Londres-en Bonaparte printzearen ardura pean. Liburu ederra benetan, euskara errikoi eta bide batez aberats batean idatzia; aldez, oharpen eta nota gabe agertu zena, eta aldez, aspaldi agortua edizioa, Bonapartek egin arazi zuelakotz izkuntza-lariendako soilik.

1859 urteko liburuaren lehen azalean hala dio; BIBLE / edo / Testament zahar eta berria / DUVOISIN KAPITAINAK / Latinezko bulgatatik lehembiziko aldiko / Laphurdiko eskarara itzulia / Luis-Luziano Bonaparte printzeak / argitara emana / [hemen emperadore-*etxearen sigilua*] / Londresen / 1859.

* * *

Iurgi F. Haendel

Musikalari handi unen iltze-muga aurten ere. *Halle*-Alemania-koan sortua 1785-ean; txirribita jotzaile bezala 18 urteetan, leenbiziko opera idatzi zuen 19 urteetan; eta laster Londresera, han bizitzeko 50 urte. Bere Oratorio "*Saul*" oraintxe imprimatu du ildo-xeean ezin obeki, New York-eko URANIA etxeak. Idatzi zuen ere "*Mesias*" izen andikoa, bere "*Largo*" xoragarriekin. Hil zen 1859 urtean.

* * *

Pintura Erakusketa Donostiako Erriko-etxean

Giputz pintalarien Erakusketa ederra azaltzen da Casino-peko aretoetan. Beren artean Ricardo BAROJA erdi beratarra-ren lauko misteriotso eta ernagarriak, gero eta geiago onetsiak. Baita bere emazte zena-ren lauko batzu, J. Arozena eta A. Valverde gure lankiderenak, eta iru gure pintalari maisu A. Martiarena-enak, besteen artean. Baiña geien geienak, erdi itsu zagon Barojarenak. Pintalaria ez ezik, burdin moldatzaille-grabalari, eskulturgille, idazlari eta oroz gaiñetik artista mintzalari oi ez bezalako izan zen, XVI garren mendetik iges etorritako izpiritu bat iduri hau.

* * *

Ipuin sariketa

Miarritzeko "Euskal kulturaren alde" zaikon elkargoak eraturik eta gizaseme eskuzabal bateri esker, aditzera ematen da idazlariei, ipuinsariketa hau, baldinkizun oken pean.

LENENGOA.—Sariketa ontan sar ditezke, gaurtik asi ta aurtengo "Euskeraren Eguna" rarte, Abenduaren 3'garren arte alegia, edozein eguneroko edo aldizkarian azalduko diran ipuiak. Beraz ezin sar diteke sariketa ontan, aurrez argitara ez dan ipuirik.

BIGARRENA.—Etzaye ipui auei, luzeran mugarik jartzen, baña ipuien egille edo biltzailleai adierazi nai diegu umeentzat egoki izatea jaramon berezia egingo zayela. Beraz, zarrak edo berriak, norberak asmatuak edo beste izkeraetatik itzuliak izan, guziak onartuak izango dira.

IRUGARRENA.—Iru sari bereziz sarituko dira artuko ditugun ipuiak: Lenengoa, 25.000 (ogetabost milla) liberakoa; bigarrena, 15.000 (amabost milla)koa; eta irugarrena, 10.000 (amar milla)koa. Gaiñera, bere esku izango dira epailleak nai ditzaten milla liberako beste sariak ere emateko.

LAUGARRENA.—Ipui guziak, izparringi edo aldizkarietan izen-orde edo pseudonimo batekin azaldu bear izango dira; eta argitara emanda gero, ipui auek "Euskal-Kulturaren Alde" bazkunera bialiko dira, zuzenbide ontara: 14, rue Lalanne-Biarritz B. P. Azal batean sartuta, eta bertan nun argitara emanak diran adieraziaz; azal orren barnean, beste bat itxia igorriko da, egille, itzultzaille edo biltzaillearen benetako izen eta zuzenbidez.

BOSKARRENA. — “Euskal-Kulturaren Alde”ko buruzagiak epaile izango dira, ta beren erabateko epaiak onartzekoak izango dira, alabearrez.

SEIGARRENA.—“Euskal-Kulturaren Alde” elkargoa izango da, sariketa ontan sarituko ta aren liburuan argitaratuko diran ipui guztien yabe.

* * *

Auzokoen umorea

CHURCHILL-eri eskatu zion bein batek, aitorenseme-titulo bat, eta ingles politikoak erantzun. Ez, ezin datzut eman, baina oberik ba dut zuretako.—Zer? Nere baimenakin esaten aal diezu zure ezagunei eskeini datzutela titulo bat, baiño zuk ez duzula onartu.

* * *

Weyler generala, gudulari ospatsua izan zen, baina zikoitza zelako fama ere ba zuen; bere seme batek galdegin zion bein.—Aita, loiteko pyjama bat erosi bearra nago.—Lo egiteko pyjama? Hortarako ez da logalea besterik bear, gizona.

* * *

Bernard SHAW idazlari ezagunak esaten zuen bein; bi zorigaitz badira gure bizitzan; gure naikariak gertatzen ez ikustea, bata; eta bestea, eginak ikustea.

APAT ETXEBARNE

